

HECE ÖYKÜ

DOSYA: EDEBİYATTA EVRENSELLİK VE YERLİLİK

Rasim

Özdenören

/ Rabia Boran

/ Alberto Moravia

/ Ahmet Sarı /

Abdullah Harmancı /

Kâmil Yeşil / Hâle Sert /

Mesut Doğan / Yıldırım Türk

/ Mustafa Everdi / Soner Oğuz /

H. Neşe Koçak / Betül Ok / Samuel

Beckett / Sâdık Çûbek / Eyvaz Zeynalov

/ Muhammed EL-Zafzâf / Şaban Sağlık / Ülkü

Eliuz / Mustafa Balcı / Hasibe Çerko / Ebru Burcu

Yılmaz / Senem Gezeroğlu / Firdevs Kapisuzoğlu

/ Rüveyda Durmaz Kılıç / Ayşe Demir / Tugay Kaban /

Serpil Yıldırım / Ömer Küçükmeahmetoğlu / Gamze Yüçetürk

/ Cüneyt İssı / Segâh Gümüş / Handan Acar Yıldız / İshak

Yetiş / Azra Yetiş / Hatice Ebrar Akbulut / Muhsin Mete / Ali Sali

/ Emin Gürdamur / Abdullah Kasay / Nilgün Bıyıklı / Özlem Göktaş

/ Aynur Dilber / Eyyüp Akyüz / Aytac Ören / Nurdan Garparslan / Sema

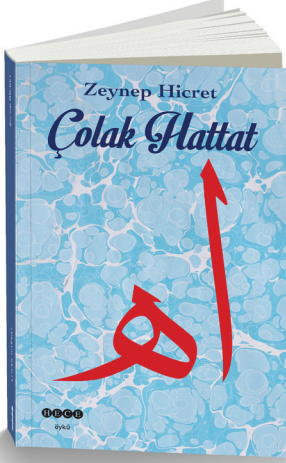
Bayar / Gülhan Eser / Tuba Dere / Semahat Yüksel / Ömer Ayhan / Mustafa

Uçurum / Esra Ballım / Ali Necip Erdoğan / Zeynep Hicret / Hatice Bildirici

75

HECE

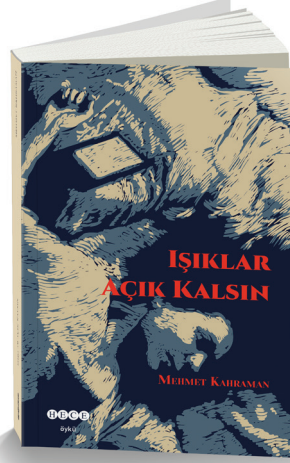
Y A Y I N L A R I

Çolak Hattat
Zeynep Hicret
Öykü / 158 syf.

Bu yol kalemin, kâğıdın hürmetiyle kazanılan yoldur. Hattat kalemin ateşi ve kâğıdın sükûnetiyle ruhunun çalkantısını dengelemeye çalışır. O, dünyayı noktadan çizgiye, çizgilerden harflere doğru okur. Onun tek gördüğü, tek kavradığı harflerdir. Kalbi yanınca bir "Ah" çeker.

Dünyadaki yerine bakıp "Hiç" der. Kalem yeterli ölçüde salıverip yürüterek, nefes gibi akışını sağlayarak, şerri ve şerre alet olacak yazıları yazmayarak, kalemin hakkını ödemiş olur.

Işıklar Açık Kalsın
Mehmet Kahraman
Öykü / 110 syf.

Mehmet Kahraman öykülerinde titiz bir dil işçiliği sergiler. Dil, gerek tiplerle gerekse atmosferle tam bir uyum içerisinde. Tüm öyküler bir şekilde hayatın kıyasına düşmüş aile bireylerini anlatır. Öykülerinde baba, çocuk ve anne motifi önemli bir yer tutar. Olayı değil o olayın yazarda yarattığı izlenimleri, etkileri, çağrışımları öyküleştiren. Kahraman, hayatı buradan, ev içinden izler. Seslere, kıpırtılara, gürültülere kulak kesilir. Anlatıcının yaptığı, ev içlerindeki uğultuyu sözcüklerin sesine dönüştürmektir. Öyküler, küçücük olaylar etrafında başlar; bilinçaltı, zihinsel göndermeler ve çağrışımlarla halka halka genişler, derinleşir.

Necip Tosun

HECEÖYKÜ

HAZİRAN
TEMMUZ

75

KÜNYE

HECEÖYKÜ

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ
ISSN 1304-7604

YIL: 13 SAYI: 75
Haziran-Temmuz-2016

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ö. Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni
Rasim Özdenören

Yayın Kurulu
Ali Ulvi Temel, Dinçer Eşitgin, Hâle Sert
Handan Acar Yıldız, Hatice Bildirici

Son Okuma
Beza Nur Demirci

Yönetim Yeri
Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

İletişim
Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14
P.K. 79 Yenışehir/Ankara
İnternet Adresi: www.hece.com.tr
e-mail: hece@hece.com.tr

twitter.com/hecedergi

facebook.com/hecedergisi

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Kapak: Sarakusta web: sarakusta.com

Baskı: Dumat Ofset
Tel: (0.312) 278 82 00

2016 Yılı Abone Bedeli:
Yıllık: 70 TL.
Kurumlar İçin: 230 TL.
Hece ve Heceöykü Dergisi İçin: 175 TL.
Yurt Dışı: 100 Euro

Posta Çeki: 149582
Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri verilmez. İnkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.05.2016

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Rabia Boran / 4

ÖYKÜ ÜZERİNE

Rasim Özdenören/Edebiyatta Evrensellik ve Yerlilik Sorunu / 5

Alberto Moravia/Kısa Öykü ve Roman-1 / 8

ÖYKÜCÜNÜN GÜNDEMİ

Ahmet Sarı / 11

ÖYKÜ

Abdullah Harmancı/Kanatsız Kapılar / 13

Kâmil Yeşil/Balığın Gözü / 18

Hâle Sert/Yüz Bilicisi / 23

Mesut Doğan/Balkonda / 24

Yıldırım Türk/Yolculuk Nereye? / 27

Mustafa Everdi/Eski Defter / 30

Soner Oğuz/Bir Fotoğraf Kaç Öykü Eder? / 36

H. Neşe Koçak/Üç Deyince Çık! / 40

Betül Ok/Sonu Olmayan / 43

ÇEVİRİ ÖYKÜLER

Samuel Beckett/Worstward Ho Endişeye Doğru / 46

Sâdik Çubek/Cam Göz / 57

Eyvaz Zeynalov/Şeker / 59

Muhammed El-Zafzâf/Kutsal Ağaç / 62

DOSYA: EDEBİYATTA EVRENSELLİK VE YERLİLİK

Şaban Sağlık/Edebiyat "Ne"liği ile Evrensel "Nasıl"lığı ile Yereldir / 67

Ülkü Eliuz/Farklılıktan Aynılığa/Yerelden Evrensele / 74

Mustafa Balcı/Edebiyat ve Evrensellik / 77

Hasibe Çerko/Garazsız Özne / 82

Ebru Burcu Yılmaz/Edebiyatın Evrensel Şifreleri ve Kolektif Bilinçdışının... / 85

Senem Gezeroğlu/Mimesis'ten Hareketle Evrensel Bir Yansıma Olarak... / 90

Firdevs Kapusuzoğlu/Edebiyatın Tabiatını İnşa Eden Unsurların Evrensellik... / 97

Rüveyda Durmaz Kılıç/Dünya Edebiyatı ve Nitelikli Okur / 100

HİKÂYE İÇİNDE HİKÂYE

Cüneyt İssı/Tarik Buğra'nın Üç Hikâyesinde Üç Eylem / 104

FİLM ÖYKÜ

Hatice Bildirici/Susuz Yaz / 110

ANIT ÖYKÜLER

Handan Acar Yıldız/James Joyce'un "Küçük Bir Bulut" Öyküsü Üzerine / 116

NAFTALİN KOKULU KELİMELERE HİKÂYE

Hâle Sert/Sukut-ı Hayâl / 120

GÜNLÜK

İshak Yetiş-Azra Yetiş/Virginia Woolf'un Günlüğü / 122

YAKIN PLAN

Hatice Ebrar Akbulut/Selvigül Şahin ile "Savrulan" Kitabı Üzerine Söyleşi / 127

Hatice Ebrar Akbulut/Gelincik Yalnızlığında Savrulanlar / 134

Muhsin Mete/Halil Coşkun ile Söyleşi / 136

Ali Salı/Dertli Yakup'ları Bol Bir Geçmişimiz Var! / 141

ÖYKÜ

Emin Gürdamur/Kiraz Çiçekleri / 145

Abdullah Kasay/Sırası mı Şimdi / 150

Nilgün Bıyıklı/Deliler ve Flamingolar / 153

Özlem Göktepe/Avuntu / 157

Aynur Dilber/Adaşım / 159

Ali Necip Erdoğan/Sinema / 162

Eyyüp Akyüz/Kız Kısmı / 170

Aytaç Ören/İki Çay Daha / 172

Nurdan Garparslan/Çalmak / 174

Sema Bayar/Benim Hikâyem / 176

Segâh Gümüş/Yansıma / 179

KAHRAMANIMA MEKTUPLAR

Tuba Dere/İnsan Denen Uçurum / 181

BAKIŞ

Semahat Yüksel/Bir Sanatçı Öyküsü: Alabalık / 187

Ömer Ayhan/Walser'in Edebi Mirası / 195

Mustafa Uçurum/Refik Halit Karay'ın Hikâyeleri Bize Ne Söylüyor? / 198

YENİ KİTAPLAR

Gülhan Eser/O Vakit Son Mimoza / 200

Esra Ballım/Dağlım / 201

Ali Necip Erdoğan/Küçük Paris Fena Öksürüyor / 202

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Zeynep Hicret / 204

İÇİNDEKİLER

FOTOĞRAF/ÖYKÜ

RABİA BORAN

ÖYKÜ ÜZERİNE

RASİM ÖZDENÖREN

EDEBİYATTA EVRENSELLİK VE YERLİLİK SORUNU

Sorumuz şudur: bir edebiyat eseri özünde hangi nitelikleri taşımalı ki, her kültürden okuyucuyu ilgilendiren bir kimliğe ulaşsın? Sorun, eserin uluslararası bir üne kavuşmuş olup olmamasıyla ilgili değil.

Eser, edebiyat dışı nedenlerle uluslararası bir üne kavuşmuş olabilir. Fakat onun bu ünü eserin taşıdığı evrensel değerlerle ilgisiz bulunabilir. Edebiyat tarihinde bunun örnekleri yok değil. Söz gelimi, *Rüzgâr Gibi Geçti* veya *Love Story* (Aşk Hikâyesi) yahut *Ekmekçi Kadın*... Bu eserler uluslararası üne sahip.

Ancak uluslararası üne sahip diye, bu eserlere evrensel bir değer atfedilmiyor. Bu eserlerin filmi de yapıldı. Belki biraz da bu nedenle bu kerte yaygınlık (popülerlik) kazandılar. Ben filmler üzerine konuşmuyorum.

Şunu diyorum, eserin ünlü olması o eserin evrensel değeri ile ilgisi olmayan dışsal bir meseledir.

Bu eserlerin arkasında, onu üne kavuşturan, satış sağlayan sermaye çevreleri de olabilir. Ünlerini uzun yıllar sürdürmüş de olabilirler. Ancak hiçbir güç, eserin sahip olmadığı değeri, onda varmış gibi gösteremez.

Bunun tersi de doğrudur. Yani eserin uluslararası bir ünü olmayabilir. Ancak uzmanlarınca bilinebilir. Buna rağmen, eser kendi iç kaliteleri ile değerlidir. Bizim Divan şairlerimizi bu kategorinin örnekleri arasında gösterebiliriz. Diyelim, bir Fuzuli'nin şiirleri, kimileri için anlaşılması güç de olsa, dar bir okuyucu zümresine de seslense, evrensel bir değer taşımaktadır. Bugün biz Fuzuli'yi dünya ölçüsünde tanıtmıyoruz diye, bu kaliteleri Fuzuli'nin eserinde

yok farz edemeyiz. Öte yandan Fuzuli, herhangi bir sebeple, bütün dünyada eserleri kapış kapış giden bir şair olurse, bu durum, onun kalitesine yeni şeyler mi katacak?

Demek ki, evrensellik, eserin sahip olduğu ünle veya eserin arkasında var-saydığımız bir takım siyasal veya siyasa dışı güçlerle açıklanabilecek bir olgu değil.

Sanat eserinde evrensellik konusuna değinirken, başvuru hipotezleri baştan belirlememiz gerekiyor.

Eserin içeriğine yöneldiğimizde orada acaba hangi unsurları evrensel belirleyici olarak saptayacağız? Hangi özellikleriyle bir eser evrensel oluyor, yani bütün insanlardaki ortak duyarlığa sesleniyor? Bu açıdan bakıldığında, insanlarda ortak nitelikler tespit edilebiliyor mu ve bu ortak kaliteleri bir sanat eseri çerçevesinde dile getirmek mümkün olabiliyor mu?

Bu sorunun, gerçekte, pratik ve kestirme bir cevabı var. O da, o eser, bizim dünya görüşümüzle ilgisiz bile olsa, buna rağmen bize estetik bir haz veriyorsa, onunla aramızda bir ortaklık kurulduğunu kabul ediyoruz demektir. Burada dünya görüşü deyimini kullandım, bu deyim en geniş anlamında kullanıyorum, bu deyim bizim, dünyaya, insana bakışımızı temellendiren din, uygarlık, kültür değerleri olarak alıyorum.

Ancak burada bir noktayı dikkate sunmak zorundayım: dünya görüşümüze yabancı olan o eserin içeriğini, bizde estetik haz uyandırdı diye benimsemek zorunda değiliz.

Ortak duygunun ya da duyarlılığın, her kültür çevresinde, farklı ölçütlerle değerlendirileceği kuşkusuzdur. Mesela insanlarda “merhamet” duygusu ortak bir normdur. Fakat bir Hristiyanın merhamet duygusunun uyarılmasıyla bir Müslümanın farklı olgulardan kaynaklanabilir. Bir dilenci bir kültür çevresinde merhamet hissini uyandırabilirken, başka bir kültür çevresinde nefret hissini kışkırtabilir.

Durum insandaki, merhamet, nefret, öfke veya iğrenme gibi ortak duyguların var oluşuyla ilgilidir, o duyguyu uyaran fenomenle değil. Başka bir deyişle, her kültür çevresinde, bu ortak duyguların uyarılması farklı bir amilin varlığına bağlı olabilir. Bizim dünya görüşlerimizi birbirinden farklı kılan husus da, bu farklı amillerdir.

Keza “günah duygusu” Hristiyanlarda, Müslümanlarda, başka din mensuplarında farklı etmenlerle uyarılabilir. Bu duygu, “secular” kültür çevrelerinde “suçluluk duygusu” biçimine de dönüştürülmüş olabilir. Ancak temelde, bu nitelikte bir duygunun yaşanmasının insanlardaki ortak bir hasletin var olmasıyla ortaya çıktığına dikkatimizi yöneltmek gerekiyor.

İnsanların ortak insani niteliklerle yaratılmış olması hususunda, belli bir hikmetin tecelli ettiğini düşünüyorum. Bir eserin, evrensel kalitesine de bu açıdan yaklaşıyorum.

Yani, eserde dile getirilen evrensel tema ile eserin ait olduğu kültürel çevreyi birbirinden ayırıyorum. O tema ile o kültürün ilişkisi tamamen farklı bir düzlemde cereyan eder ve eserin yerlilik boyutunu ilgilendirir.

Konu, eserin trajik yapısını belirleyen bir unsur olarak da ortaya çıkabilir. Bir âşığın trajedisini ya da dramını meydana getiren unsurlar, farklı kültür çevrelerinde farklı biçimde tezahür edebilir. Fakat “aşk”ın kendisi, bütün insanlarda ortak bir değer olarak tecelli eder.

Edebiyat eserinin yerliliği kendi kültürel çevresine ait unsurları kullanmasıyla meydana gelirken, evrensellik insanoğlunda ortak olan duyguların, tavırların, davranışların dile getirilmesiyle ortaya çıkar.

Edebiyatın evrensel oluşu, insandaki evrensel özlerle ilgilidir. Aşk, merhamet, insan ve toprak sevgisi, onur duygusu, fedakârlık vb. olumlu; gaddarlık, suç işleme güdüsü, zulüm vb. olumsuz kategorilerin tümü insani olgulardır. Fakat çeşitli kültürlerin, çeşitli uygarlıkların bu olgulara bakış tarzı, onları ele alış tarzı, değerlendirmeleri farklı olabilir.

Kendine göre bazı sebeplerle cinayet işlemiş bir Raskolnikof düşünelim. Bu adam cinayetini gizlemek istiyor. Raskolnikof, cinayetini gizlemeye çalışırken, dünyanın neresinde, hangi kültüre mensup olursa olsun, herhangi bir insanın gösterebileceği davranışları gösteriyor. Endişelidir, sürekli olarak her an yakalanacağı korkusunu taşır, kendisi ile ilgisiz olan konuşmalar bile onu ürkütür. Cinayet işlemiş, işlediği cinayeti de gizlemek isteyen birinin gösterebileceği bütün tepkileri gösterir bu insan. İşte bu ruh yapısı evrenseldir diyoruz...

Bazıları “evrensel edebiyat” denildiğinde İslam dışı bir öz vurgulanıyormuş zehabına kapılıyor. Tamamen İslamî özleri, temaları dile getirmek istemiş olsa bile salt böyledir diye ona bir edebî değer yüklemek mümkün olabilir mi?

Burada olay yazarın İslamî yaklaşımındaki eksiklikten kaynaklanmıyor. Ancak salt iyi niyetin, eseri evrensel kılmaya yetmeyeceğini ileri sürüyoruz.

Bir eserin hangi özellikleriyle büyük sayıldığını sorgulamak istiyoruz. Bu, edebiyatın bir iç meselesidir. Tartışma eserin konusundan çıkmıyor, bu konunun hangi ölçüler içinde nasıl bir yaklaşımla evrensel kılınabileceği noktasında yoğunlaşıyor.

Not: Bu yazıda Ruhun Malzemeleri kitabımızdaki *Edebiyatta Evrensellik Sorunu* başlıklı yazı referans alınmıştır.

ALBERTO MORAVIA

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN: DOÇ. DR. AYŞE DEMİR

KISA ÖYKÜ VE ROMAN-1

Özel kuralları ve kanunlarıyla kısa öykünün ayrı ve bağımsız bir edebî tür olarak tanımlanması, diğer tüm şeylerin yanında, öykünün romandan daha geniş bir alana yayılması nedeniyle imkânsız görünebilir. Kısa öykü, Fransız tarzı öykünün veya karakterleri ve kişileri neredeyse romanla aynı olan uzun öykünün devamı olarak gelir, mensur şiire, skece ve şiirsel parçalara kadar uzanır. Kısa öykünün kabataslak bir tanımını yapmaya niyetlendiğimizde onu, büyük abisi romandan ayırma yerine ikisi arasındaki ilişkiyi dikkate almaktan geri durmayız. Bazı yerleşik nitelikler romanla tezat oluşturuyor görüldüğünde, kanunların eksikliği duyulduğunda ve bunlar kurallar olarak maddelendirilemediğinde, aslında kısa öykünün nasıl kendine özgü bir tür kurduğu, romanla ya da benzer uzunluktaki diğer anlatılarla hiçbir ilgisinin olmadığı açıklanır.

Bununla birlikte kendilerini türün sınırları ve her ne kadar kötü tanımlanmış olsalar da kuralları çerçevesinde ifade etmeye alışmış kısa öykü yazarları gerçekten iyi romanlar yazmayı güç bulurlar. 19. yüzyıl sonundaki iki büyük kısa öykü yazarını, Maupassant ve Çehov'u düşünün örneğin. Her ikisi de bize kendi çağlarının Fransası ve Rusyasının hayatına dair benzersiz bir resmini veren devasa kısa öykü külliyatları bırakmışlardır. Nicelik olarak konuşursak, Maupassant'ın dünyası çağdaşı Flaubert'inkinden daha geniş ve çeşitlidir, Çehov'unki de en yakın halefi Dostoyevski'nin dünyasından. Tüm bunlar hesaba katıldığında doğrusu, Maupassant ve Çehov kendi zamanlarındaki toplumun niteliklerini ve durumların çeşitliliğini en ince ayrıntısına kadar incelerken Flaubert ve Dostoyevski daha çok aynı ötüşü durup dinlenmeden ve sadakatle sürdüren yalnız kuşlara benzerler. Son tahlilde her ikisinin de yaptığı aynı durumlar ve kişilerle aynı romanı tekrar tekrar yazmaktır.

Birkaç asır önce tüm zamanların en iyi öykü yazarı Boccaccio da Dante'ye nazaran aynı çeşitliliği ve zenginliği göstermiştir. Eğer elimizde sadece şiirin abidesinin etrafındaki rölyeflere kazınmış durağan Gotik figürleriyle *İlahi Komedya* olsaydı Floransa ve İtalya, genel anlamda da Orta Çağ hakkında daha az şey biliyor olurduk. Hâlbuki Boccaccio'nun tasvirleri kıyas kabul etmez. *İlahi Komedya*'dan farklı olarak *Decameron*, bu hayatın zenginliğini ve çeşitliliğini göklere çıkarmak yerine onun tam bir çizimini, her şeyi hareket hâlinde sunar.

Ancak Maupassant ve Çehov şanslarını romanda ya da uzun öyküde denediklerinde kısa öyküde olduklarından daha az yetenekli ve ikna edici görünürler. Çehov'un roman benzeri bazı öyküleri ve Maupassant'ın *Bel Ami*'si romanlardan çok şişirilmiş, uzatılmış ve suda bekletilmiş öykülere benzer, modern ressamlar tarafından bazı fresklerin orantının dışında yapılmış şövale resimlerine aktarılmasından farkları yoktur. Çehov'un ve Maupassant'ın romanlarında ve uzun öykülerinde bir romanı hatta kötü bir romanı yapan bazı şeylerin eksikliğini hissederiz. Çehov, yoğun şiirsel hislerini lüzumlu bir özden yoksun gereksiz olaylarla seyreltirken Maupassant da bize sadece bir ana kahramanın varlığıyla bir arada tutulabilen ve bir teleskoptan görünüyormuş izlenimi veren kopuk resim dizileri sunar. Aslında bu ikisini büyük kısa öykü yazarı yapan özelliklerin tümünün romana hâkim olmalarını engelleyen kusurlar olduğuna dikkat edilmesi gerekir. Farklı tekniklerle uğraştığımız ve Çehov'la Maupassant'ın roman tekniğinde başarısız olduklarına işaret edilebilir. Fakat bu sorunu çözmez, yalnızca farklı biçimde ortaya koyar. Teknik, yazarın ilhamı ve şahsiyetiyle ortaya konan biçimdir. Çehov ve Maupassant'ın tekniği romana uygun değildir çünkü istedikleri şeyi sadece kısa öyküde ifade edebilmektedirler ve bu durumun aksi geçerli değildir. Böylece başladığımız noktaya geri dönüyoruz. Kısa öykü ve romanın arasındaki asıl fark nedir?

ÖYKÜCÜNÜN GÜNDEMİ

Instagram için çıkış noktam, şayet fotoğraflarla bir şeyler anlatılacaksa, bu kendi yazma serüvenimi aydınlatacak, benim hakkımda herkese bilgi verecek bir proje olmalıydı.

AHMET SARI

– *Neler okuyorsunuz, gündeminizde hangi kitaplar var?*

– Erzurum Kitap Fuarı’nda oldukça fazla kitabı önümde görünce onların arasından on gün boyunca muhteşem kitaplar seçebildim. Erzurum’da normalde kitapçılarımız olduğundan kitap edinmede bir sorunumuz yoktur. Çok kaliteli kitapçılarımız var ve hızlı bir şekilde sizlere istediğiniz kitapları getirirler. Fakat çeşitlilik babında fuarlar önümüze sonsuz imkânlar sunarlar. Felsefeden edebiyat kuramına, yeni çıkan öykülerden romanlara kadar hatta yazar ve şairlerin toplu eserlerini uygun fiyatlara toplama imkânım oldu. Bu kitapları masamın yanına koyup, kitaptan bir gökdelen yapıp kendimce akşamları kitapları kurcalıyorum. Bunlardan tadımlık kitaplar sayacak olursam uzun süre alamadığım Fazıl Hüs-nü Dağlarca’nın üç ciltlik YKY Delta serisinden çıkmış toplu şiirleri, Hüseyin Köse’nin ve Özgür İpek’in editörlüğünü yaptıkları Metis Yayınları’ndan çıkmış azınlıklar ve sinema ilişkisini konu edinen “Gözdeki Kıymık”ı, Saffet Murat Tura’nın “Beynin Gölgeleleri”, Cioran’ın “Varolma Eğilimi”, Blake’in “Cennet ve Cehennem Evliliği” adlı metinleri gündemimdedir. Bu dağınık okumalarım. Bir de sistematik makaleye doğru sarkan okumalarım var. Bugünlerde Avusturya edebiyatında önemli bir yazar olan genç yaşta intihar etmiş Brigitte Schwaiger’in romanlarını okuyorum. Türkçede “Denizin Tuzu Nereden Geliyor” ve “Koyver Gitsin” adlı kitapları basıldı. Almanya’dan toplu eserlerini getirtip Schwaiger’in yazı dünyasına, hüznündeki kırılmalara, romanlarındaki takıntılara bakıyorum.

– *Sosyal medya ile aranız nasıl, oraya nasıl bakıyorsunuz?*

– Elektronik ortam ya da sanal âlem projeye nasıl çevirebilir ya da burada yayımladığım şeylerden nasıl istifade edebilirim? diye çok düşündüm. Benim twitter ve instagram sayfalarım var. Facebook ya da diğer ortamlara şimdilik katılmıyorum. Instagram için çıkış noktam, şayet fotoğraflarla bir şeyler anlatılacaksa, bu kendi yazma serüvenimi aydınlatacak, benim hakkımda herkese bilgi verecek bir proje olmalıydı. Roland Barthes’in “Roland Barthes” isminde otobiyografisi gibi instagramda kendi hayatımı planlı bir şekilde fotoğrafların yardımıyla açmaya, okura sunmaya başladım. Bu bilgiler daha sonra “Ahmet Sarı (Çoktan Yitirilmiş Bir Gülüşün Yeniden Bulunuşu)” adında bir kitaba dönecek inşallah. İleride biyografilerimizi yazacak insanlar olacaksa, onlara bir de kendi yaşantımı kendi perspektifimden daha sahif bilgilerle anlatmanın yolu açılmış olacak böylece. Twitter’ı da öyle gereksiz, insanlara dalaşmak amaçlı kullanmıyorum. İzlediğim filmleri, okuduğum kitapları ya da ileride şiire dönecek imgeleri bütün ya da parçalı hâllerde bu ortama yazıyorum. Twitter sayfası olan yazarlarla, şairlerle doğrudan konuşma ve fikir teatisi imkânı sunduğu için de öğretici. Çok gerekli işler için twitter kullanma taraftarıyım.

– *Neler yazıyorsunuz? Gündeminizde hangi yazılar var?*

– Şu an elimde edebiyat kuramı bağlamında edebiyat ve hukuku, edebiyat ve suç konu alan, Almanya’dan getirdiğim kaynaklarla teorisini bu metinlerin oluşturacağı, akabinde Dostoyevski’nin “Suç ve Ceza”sını, Franz Kafka’nın “Dava”sını, Camus’nün “Yabancı”sını ve Alman edebiyatından da seçebileceğim iki metinle pratiğini kotarabileceğim bir kitabı yazma çabam var. Edebiyat kuramı kitabının haricinde “Tapılan (Bir Başdönmesi)” adlı bir tanrı metni hazırlığındayım. “Haiku” değil “Hayy’ku” olacak ve tanrı üzerine aforizmik cümlelerin yer alacağı bu kitap tanrının teolojideki, edebiyattaki, psikanalizdeki, antropolojideki, felsefedeki yerini fragmenter bir yazı biçimiyle ortaya koyacak. Uzun süreden beri biriktirdiğim bu hayy’kular tamamlanırsa, bunun ikinci cildi ve devamı olan “Daymonoloji (Şeytanın Varlığının İspatı)” kitabında aynı yöntem ve usul şeytan ve onun edebiyattaki, felsefedeki vs. alımlanışına uygulanacak. “Kuş Seslerinden Bir Çadır” adında bitirdiğim ve basmak için yayınevi aradığım bir şiir kitabım var. Henüz daha ağır ağır biriken yeni öykülerimin henüz daha adını koymadığım kitabı da şekillenmeye devam etmekte.

ÖYKÜ

ABDULLAH HARMANCI

KANATSIZ KAPILAR

cennetin köşesindeki köşk

Bir ömür boyu sabah namazlarını camide kılmış, bir ömür boyu zalimlere beddua etmiş, bir ömür boyu yetimlerin başını okşamış, bir ömür boyu soframdaki ekmek kırıntılarını parmak ucumla toplamıştım... Allahua'lem, bütün bunların yüzü suyu hürmetine, Allah bana cennetin köşesindeki bu köşkü nasip etti, dedi güler yüzlü adam.

Bir cevap beklermiş gibi muhatabına baktı.

Bir ömür boyu sabah namazlarını camide kılmayı, bir ömür boyu zalimlere beddua etmeyi, bir ömür boyu yetimlerin başını okşamayı, bir ömür boyu soframdaki ekmek kırıntılarını parmak ucumla toplamayı... bütün bunları yapabilen bir adam olmayı hayal etmiştim, dedi güler yüzlü adamın karşısındaki güler yüzlü adam. Allahua'lem, bütün bunların yüzü suyu hürmetine, Allah bana bu cennet köşesindeki köşkün köşesini nasip etti.

gece kalbim

Ramazan ayıydı. Bir lokantanın önünde durmuş, hayretle, içeride yemek yiyen insanları seyrediyor, onlara üzülererek, şaşırarak, onları anlamaya çalışarak ve anlamayarak bakıyordum. Bakışlarımda kim bilir ne karmaşık manalar birikmiş olmalıydı...

Gece kalbim sıkıştırınca acilin yolunu tuttum. Birçok tahlil ve tetkik yapacaklardı. Ertesi gün oruç tutmamam, ikindiye doğru aç olarak hastaneye gelmem istendi. Tetkiklerden önce de çikolata yemem gerekiyordu. Denilenleri yaptım. Hastaneden tahlil sonuçlarını alıp da kalbimin tertemiz olduğu haberini alınca, o

sevinçle ve o açlıkla karşıma çıkan ilk lokantaya daldım. Siparişimi verdiğimde bile bir gün önce kapısından acı duyarak baktığım lokantada olduğumu hatırlayamamıştım! Bunu önümdeki iskender tabağının sıcaklığı yüzüme vururken fark ediyordum. O vakit başımı mahcubiyetle kapıya doğru çevirdim. Orada beni ezici bir sırtıyla izleyen bir yüz görseydim, keşke, ah keşke görseydim!

bunak kadın

Bu eve yeni taşındığımızda, yeşil kubbeli türbeyi, evimizin salon pencerelelerinden görebiliyorduk. Mahallenin girişindeki tarlaya yapılan ilk apartman yeşil türbenin alt kısmını ortadan kaldırdı. İkinci apartman yapıldıktan sonra ise, sadece türbenin yeşil kubbesinin en yüksek kısmı görülebiliyordu. Üçüncü apartman tamamlandığında, kubbe tamamen ortadan kalktı.

Babam, bu yeni gelişmeler yüzünden apartmanın rayicinin düştüğünü söylüyor, annem evimizin manzarasının kaybolduğuna üzüyor, arkadaşlarım başka bir mahalleye taşınmamızı salık veriyorlarken bir gün evimize gelen, iyiden iyiye bunamış bir yaşlı kadın, uzak bir akrabamızın âmâ anneannesi, balkonumuzda oturup da çitlediği kabak çekirdeklerinin kabuklarını oraya buraya savururken, hiç durmayan çenesinin ve sabuklamalarının arasında, birdenbire, “Gerisine bakma da, Mevlana’nın sevgisinden mahrum kalmışsınız!!!” deyiverdi! Ben bu cümleyi duyunca elimdeki *Sırların Dili* kitabını yere bırakmış, boş kalan elimle kalbime bastırarak *eyvahhhhh* demişim...

behçet bey neden gülümsedi?

Gedavet Gayrimenkul’ün önünden geçiyordu. Birden durup gülümsedi. “Gedavet” en nihayetinde bir rüzgâr adı. “Gayrimenkul” ise “gayr-i menkul”! Biri “durdurulamaz”. Öteki “taşınamaz”! “Durdurulamayan” bir “nakledilemez”! “Nakledilemeyen” bir “durdurulamaz”! Demek oluyor ki: Olamaz! Bunları düşünüp gülümsedi. Bir asâ gibi kullandığı şemsiyesine yaslanarak vitrindeki ilanlara iyice yaklaştırdı gözlerini. Hâlbuki akli onlarda değildi. Sonra kendi kendine itiraz etti. Ciddi bir hata yapıyordu. Zannettiğinin tam tersine, bütün gayr-i menkuller durmadan akıp gidiyorlar, yok oluyorlar, un ufak oluyorlar, ufalanıyorlar, toza toprağa bulanıyorlar, nakl-olunuyorlar, yerlerinde yeller esiyordu. Hangi “taşınamaz” taşınmamış ki! Hangi “taşınamaz” yerinde kalmış? Bütün taşınamazlar rüzgârda ufalanıp gitmişler. Kaç Saray kalmış, kaç köşk kalmış? Kılıçarslan Köşkü mü, Kubadabad Sarayı mı, Bizans Sarayı mı kalmış? Dedesinin altı odalı yalı yavrusu o kocaman dairesi nerede? Müteahhide verildi. Babasının evi nerede? Müteahhide verildi. Hani balkonunda semaver yapılan, iftar yapılan o büyük bahçeli ev nerede? Şimdi oturduğu ev ne olacak? Vakti zamanı geldiğinde yerine daha büyük binalar yapılacaktır. İşte hepsi akıyor, işte hepsi naklediliyor, işte hepsi kaybolup gidiyor. O hâlde gayrimenkuller için “Gedavet” adı çok uygun! Paltosuna iyice gömülürken ruhunun

derinliğiyle gurur duydu. Bir asâ gibi kullandığı Kobalt şemsiyesi bilgeliğine ayrı bir azamet ve asalet katıyordu. Yüzündeki tebessümü karşısına çıkıveren delikanlı söndürdü: “Beyefendi bir işiniz yoksa lütfen vitrinin önünü meşgul etmeyin!”

kanatsız kapılar

Şehrin en büyük mezarlığında epeyce dolaşmış ve yorulmuştum. Bir kanepeye oturmuştum. Nefesim kesilmişti. Soluklanırken düşüncelere dalıp gitmiştim. Oturduğum kanepenin sol yanından kıvrılıp gelen kavşaktan ansızın uzun sakallı iki bey çıkıverdi! Kocaman gözleri, upuzun sakalları ve yüksek alınları vardı. Toparlandım. Selam verecekler sanmıştım. Benden tarafta yürüyen ve çocukluğunda hafızlığa çalışırken Kuran kursunun yanındaki bahçeden kayısılar aşırılmış gibi duran buğday benizli adam, gözlerimin içine baka baka, *şura-dan bir de Hacıveyiszade hazretlerinin kabrine selam verelim*, dedi. Bir hışımla yanımdan geçip gittiler. Tam o anda, kendimi tutamayıp, *o selamı Hüseyinzade hazretlerinden de esirgemeseydiniz keşke*, diye haykırdım! Cübbelerinin rüzgârı, elimde tuttuğum ceketimin eteklerini havalandırdı ama sözlerim, kalplerindeki hiçbir kanadı havalandıramadı. Arkalarından bakakaldım.

kısa yol

180 metre karelik, dört artı bir, üç cepheli, güvenli, otoparklı, sosyal tesisli, ısı yalıtımlı, çift asansörlü, güneş enerjili, kapıcı dairesi, koşu parkurlu lüks daireler satan belediyeye gidip bu daireler için yapılacak çekilişe kaydolmak niyetiyle güzel bir bahar gününün kuşluk vaktinde evden çıktı. Hem yürüyeyim, hem işimi hallediyim, diyordu. Güneşin haziran günlerini andıran sıcaklığından bunalınca yolu kısaltmak için şehrin en büyük mezarlığının içinden geçmeye karar verdi. Kabristanın patikaları arasında kayboldu ve bir kanepeye oturup dinlenmek istedi. Güneş gittikçe yükseliyor, belediyenin yolu gözünde büyüdükçe büyüyor, mezar taşlarını kendine daha yakın ve munis hissediyor, serviler daha yeşil ve uzun, patika yollar daha karmaşık ve uzak geliyordu. İyice dinlenince ayaklanıp mezarlığı dolaşmaya başladı. Sağa sola devrilmiş tarihî mezar taşları, kıvrımları iyice kırılıp dökülmüş sarıklı taşlar, üzerindeki isimler silinmiş sille taşları, yirmi ikisinde doğum yaparken ölmüş bir geline yakılmış ağtın yer aldığı bir taş, isim yerinde “bebek” yazan mezar taşları, üniversiteden bir arkadaşının ismiyle ve soy ismiyle aynı ismi ve soy ismi taşıyan bir mezar taşı, patika yollarının kilit tuğlaları arasında kaybolmuş küçük mezarlar, şehit mezarları, kitap biçiminde oyulmuş bir öğretmenin mezarı, kendisi doğduğu gün ölmüş bir kişinin mezar taşı, kendisinin yaşında iken ölmüş başka birinin mezar taşı... Hepsini iyice gözlemleyip yeniden bir kanepeye oturdu. Birkaç saat sonra evine döndüğünde kendisine soru dolu gözlerle bakan hanımına, çekiliş dün bitmiş, boşuna gitmişim belediyeye, diye cevap verdi. Eşinin, sözlerine inanmayan gözlerinde, gün boyunca gözlemlediği kabir taşlarının gölgeleri vardı.